

Magyartanári komplex záróvizsga-kérdések

KRE-BTK

Érvényes: a **2024/2025-ös** tanévtől a levelező tagozaton

a 2 féléves (45 szaktárgyi kredites)

képzésben

1.

(A) Petőfi Sándor költészetének értelmezési lehetőségei

Az irodalomtanítás modelljei, céljai, feladatai: a Petőfi-pályakép az irodalomórán. Ismertesse Petőfi pályaképét néhány szabadon választott Petőfi-mű alapján! Ismertesse az irodalomtanítás modelljeit, céljait! Melyik irodalomtanítási modellt választaná Petőfi tanítása során? Válaszát példákkal igazolja!

Irodalom

Bókey Antal 2006. Az irodalomtanítás, irodalomtudomány modelljei. In: Sipos Lajos (főszerk.): *Irodalomtanítás a harmadik évezredben*. Krónika Nova Kiadó, Budapest. 29–42. <https://mek.oszk.hu/22000/22017/22017.pdf>

Cserhalmi Zsuzsa 2023. Petőfi a közoktatásban. *Irodalmi Magazin* 2023/1: 62–66. https://irodalmimagazin.hu/system/files/2023-03/IM_2023_01_Petofi_digit_edit_marc_15.pdf

Kulcsár Szabó Ernő 2006. Irodalomértésünk néhány örökletes előfeltevéséről. In: Sipos Lajos (főszerk.): *Irodalomtanítás a harmadik évezredben*. Krónika Nova Kiadó, Budapest. 43–50. <https://mek.oszk.hu/22000/22017/22017.pdf>

Fenyő D. György 2022. Az irodalomtanítás célja. In: Fenyő D. György (szerk.): *Az irodalomtanítás módszertana 1*. Tea, Budapest. 57–62.

Fűzfa Balázs 2000. Petőfi Sándor. In: Fűzfa Balázs (szerk.): *Klasszicizmus, romantika, realizmus az irodalomban*. Mestersége tanár – Soros oktatási könyvek. Ökonet, Budapest. 216–243.

Kulin Ferenc 2019. Petőfi „modern” posztromantikus fordulata 1848-ban. In: Papp Ágnes Klára, Sebők Melinda, Török Lajos (szerk.): *Kötelezők emelt szinten Balassitól Borbély Szilárdig*. KRE – L’Harmattan, Budapest. 13–31. Károli repozitórium: <https://hdl.handle.net/20.500.14834/14417> (Edu ID-bejelentkezéssel!)

Margócsy István 2006. Petőfi és a romantika. In: Sipos Lajos – Fűzfa Balázs (szerk.): *Irodalomtanítás a harmadik évezredben*. Krónika Nova, Budapest. 270–286. <https://mek.oszk.hu/22000/22017/22017.pdf>

Margócsy István 2022. Petőfi Sándor fogadtatástörténete. In: Margócsy István (szerk.): *Petőfi Sándor emlékezete*. Osiris, Budapest. 9–23.

(B) Nyelvtörténet 1.

Egy szabadon választott szórványemlék komplex nyelvtörténeti elemzése. Hogyan mutatná be a választott szórványemlék anyagán keresztül a nyelvtörténeti ismeretek más tudományterületeken való hasznosíthatóságát? Milyen módszertani eszközöket, megoldásokat használna a szórványemlékek elemzési készségének fejlesztésére a középiskolai gyakorlatban? Hogyan használná fel az infokommunikációs eszközöket az oktatásban arra, hogy segítségükkel a diákok képet alkothassanak a szórványemlék keletkezésének művelődéstörténeti háttéréről?

Irodalom

Dömötör Adrienne 2006. *Régi magyar nyelvemlékek*. Akadémiai Kiadó, Budapest. 71–75, 137–144.

Hoffmann István 2010. *A Tihanyi Alapítólevél mint helynévtörténeti forrás*. DE, Magyar Nyelvtudományi Tanszék, Debrecen.
(passim.) <http://www.mek.oszk.hu/08700/08750/08750.pdf>

Kiss Jenő – Pusztai Ferenc (szerk.) 2018. *A magyar nyelvtörténet kézikönyve*. Tinta Könyvkiadó, Budapest. https://www.tinta.hu/A-magyar-nyelvtortenetkezskonyve#page_artdet_tabs

Kovács Éva 2015. *A Tihanyi összeírás mint helynévtörténeti forrás*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.

Kovács Éva 2018. *A századi alapítólevél mint helynévtörténeti forrás*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.

Magyar nyelvemlékek. 2023. OSZK, Budapest. <http://nyelvemlekek.oszk.hu/tud/nyelvemlekek>

Pelczéder Katalin 2022. *A Bakonybéli összeírás mint nyelvtörténeti forrás*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.

Sarnyai Vivien 2022. Élményalapú nyelvtörténet. Anyanyelv-pedagógia 2. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=957>

Szentgyörgyi Rudolf 2014. *A tihanyi apátság alapítólevele. Az alapítólevél szövege, diplomatikai és nyelvi leírása*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. http://real.mtak.hu/16989/1/TihanyiApatsag_1_HT.pdf

Szentgyörgyi Rudolf 2015. Alkalmazott nyelvtörténet – A nyelvújítás tanítása a gimnáziumban. *Anyanyelv-pedagógia* 8. <https://anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=592>

Szöke Melinda 2015. *A garamszentbenedeki apátság alapítólevelének nyelvtörténeti vizsgálata*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.

Takács Judit 2021. *A nyelveredet-nyelvrokonság témakör oktatása projekttel. Módszertani lehetőségek és tanári tapasztalatok*. *Anyanyelv-pedagógia* 3. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=907>

2.

(A) Drámamodellek: a kétszintes dráma

Hagyományos és modern munkaformák Vörösmarty Mihály *Csongor és Tünde* című drámái költeménye tanítása során. Helyezze el a művet a Vörösmarty-életműben! Ismertesse az alkotás műfaji sajátosságait, a szereplők jellemét és a mű tanítási lehetőségeit!

Irodalom

Bécsy Tamás 1974. A kétszintes dráma. In: Bécsy Tamás (szerk.): *A drámamodellek és a mai dráma*. Akadémiai, Budapest. 243–258. http://real-eod.mtak.hu/12504/1/AkademiaiKiado_004474.pdf

Fenyő D. György 2022. A csoportmunka és a páros munka. In: Fenyő D. György (szerk.): *Az irodalomtanítás módszertana 2.* Tea, Budapest. 703–726.

Fűzfa Balázs 2010. Színház- és drámatörténet. Vörösmarty Mihály: *Csongor és Tünde*. In: Fűzfa Balázs (szerk.): *Irodalom 10.* Krónika Nova, Budapest. 276–282. <https://mek.oszk.hu/20500/20555/20555.pdf>

Pethőné Nagy Csilla 2005. Hosszabb tanulási egység feldolgozása kooperatív tanulással – Vörösmarty Mihály: *Csongor és Tünde*. In: Pethőné Nagy Csilla (szerk.): *Módszertani kézikönyv*. Korona Kiadó, Budapest. 158–166. https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/modszertani_kezikonyv_001-372.pdf

Szilágyi Márton 2011. Mesedráma a boldogság birtokolhatatlanságáról. *Irodalomismeret* 2011/4: 37–41. http://www.irodalomismeret.hu/files/2011_4/szilagyi_marton.pdf

Szilágyi Márton 2021. *Csongor és Tünde*. In: Szilágyi Márton (szerk.): *„Miért én éltem, az már dúlva van” – Vörösmarty-tanulmányok*. Kalligram, Budapest. 113–133.

(B) Nyelvtörténet 2.

Egy szabadon választott szövegemlék, illetve valamely középkori bibliafordításunk egy részletének komplex nyelvtörténeti elemzése. Milyen módszertani eszközöket, megoldásokat használna a nyelvemlékek elemzési készségének fejlesztésére a középiskolai gyakorlatban? Milyen módszerekkel törekedne a történeti szemlélet kialakítására és fejlesztésére a középiskolai anyanyelvi oktatásban? Hogyan használná fel a releváns internetes forrásokat, valamint a célra felhasználható applikációkat az oktatás során?

Irodalom

Benkő Loránd 1980. *Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegemlékei*. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Dömötör Adrienne 2006. *Régi magyar nyelvemlékek*. Akadémiai Kiadó, Budapest. 71–75, 137–144.

- Kiss Jenő – Pusztai Ferenc (szerk.) 2018. *A magyar nyelvtörténet kézikönyve*. Tinta Könyvkiadó, Budapest. https://www.tinta.hu/A-magyar-nyelvtortenet-kezkonyve#page_artdet_tabs
- Korompay Klára 1987. *Nyelvtörténet és iskola (Szempontok nyelvemlékeink tanításához)*. In: Fülöp Lajos (szerk.): *Szemlélet – tananyag – módszer*. Országos Pedagógiai Intézet, Budapest. 133–145.
- Magyar nyelvemlékek*. 2023. OSZK, Budapest. <http://nyelvemlekek.oszk.hu/tud/nyelvemlekek>
- Molnár Ferenc 2005. *A legkorábbi magyar szövegemlékek*. Debreceni Egyetem, Debrecen.
- Sarnyai Vivien 2022. Élményalapú nyelvtörténet. *Anyanyelv-pedagógia* 2. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=957>
- Szentgyörgyi Rudolf 2015. Alkalmazott nyelvtörténet – A nyelvújítás tanítása a gimnáziumban. *Anyanyelv-pedagógia* 8. <https://anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=592>
- Takács Judit 2021. A nyelveredet-nyelvrokonság témakör oktatása projekttel. Módszertani lehetőségek és tanári tapasztalatok. *Anyanyelv-pedagógia* 3. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=907>
-

3.

(A) Az Arany-balladák műfaji változatossága

Tananyagtervezés, a tananyagrendezés elvei, pedagógiai szempontjai különböző irodalomkönyvekben Arany János balladáinak tanítása során. Ismertesse Arany János balladakorszakait és a balladák műfaji, szerkezeti, tematikai sokszínűségét! Mutassa be a balladák különböző tanítási lehetőségeit néhány szabadon választott ballada, tankönyvfejezet és a megadott szakirodalom segítségével!

Irodalom

- Arató László 2006. Tananyagkiválasztás és -elrendezés néhány lehetséges modellje. In: Sipos Lajos (főszerk.): *Irodalomtanítás a harmadik évezredben*. Krónika Nova Kiadó, Budapest. 113–123. <https://mek.oszk.hu/22000/22017/22017.pdf>
- Fűzfa Balázs 2010. *Arany János. A balladák*. In: Fűzfa Balázs (szerk.): *Irodalom 10*. Krónika Nova, Budapest. 228–242. <https://mek.oszk.hu/20500/20555/20555.pdf>
- Fűzfa Balázs (szerk.) 2009. *Szondi két apródja*. Savaria University Press, Szombathely. 295–318. <https://mek.oszk.hu/17900/17932/17932.pdf>
- Imre László 1996. *Műfajok létformája XIX. századi epikánkban*. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen. 97–136. <http://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/101347/CSK009.pdf>
- Milbacher Róbert 2008. A hűség balladája. *Alföld* 2008/9: 49–66. https://adt.arcanum.com/hu/view/Alfold_2008/?pg=976&layout=s (Edu ID-bejelentkezéssel!)

- Nyilasy Balázs 2019. „A ballada Shakespeare-je”. Gondolatok az Arany János-i balladisztika világképi tágasságáról és tartalmasságáról. In: Papp Ágnes Klára, Sebők Melinda, Török Lajos (szerk.): *Kötelezők emelt szinten Balassitól Borbély Szilárdig*. KRE – L’Harmattan, Budapest. 51–61. Károli repositórium: <https://hdl.handle.net/20.500.14834/14417> (Edu ID-bejelentkezéssel!)
- Török Lajos 2019. Egy mondat a balladáról. Tragédia dalban elbeszélve. In: Papp Ágnes Klára, Sebők Melinda, Török Lajos (szerk.): *Kötelezők emelt szinten Balassitól Borbély Szilárdig*. KRE – L’Harmattan, Budapest. 31–51. Károli repositórium: <https://hdl.handle.net/20.500.14834/14417> (Edu ID-bejelentkezéssel!)
- Válogatás a régebbi és a legújabb irodalomkönyvek Arany János-fejezeteiből: Arató – Pála, Diószegi – Fábrián, Domonkos, Eisemann – H. Nagy – Kulcsár Szabó, Gintli – Schein, Madocsai, Mohácsy, Ritoók – Szegedy-Maszák – Veres – Horváth – Zemplényi, Valaczka, Pethóné, Fűzfa, OFI, NAT2020 tankönyvek.

(B) Funkcionális grammatika 1.

Mutassa be egy grammatikai jelentés (’birtoklás’, ’hiány’, ’valamivel való ellátottság’, ’passzív jelentés’, ’helyviszonyok’ stb.) lehetséges nyelvi kifejezőeszközeit a magyarban! Hogyan érvényesíthető a funkcionális szemléletmód alkalmazása az anyanyelvoktatás gyakorlatában? Mi a véleménye a korábbi gyakorlatban alkalmazott módszerről, amely egy nyelvtani formát általában egy (tipikus) funkcióval társított?

Irodalom

- Hegedűs Rita 2004. *Magyar nyelvtan. Formák, funkciók összefüggései*. Tinta Kiadó, Budapest.
- Kugler Nóra 2015. A grammatika tanítása – kognitív nyelvészeti alapokon. In: Antalné Szabó Ágnes – Laczkó Krisztina – Raátz Judit (szerk.): 2015. *Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok*. ELTE, Budapest. 145–160.
- Kugler Nóra 2018. *Funkcionális grammatikai gyakorlatok a 9–12. évfolyam számára*. <https://hdl.handle.net/10831/42791>
- Ladányi Mária 2005. A grammatikalizáció kutatása és a modern nyelvelméletek. In: Oszkó Beatrix – Sipos Mária (szerk.): *Uráli grammatizáló*. MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest. 7–31.
- Tolcsvai Nagy Gábor 2005. Funkcionális nyelvtan: elmélet és gyakorlat. *Magyar Nyelvőr* 129: 348–362.
- Tolcsvai Nagy Gábor – Ladányi Mária (szerk.) 2008. Tanulmányok a funkcionális nyelvészet köréből. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXII*.
- H. Varga Márta 2022. *Formák funkciói – funkciók formái*. KRE BTK – L’Harmattan, Budapest.
-

4.

(A) Irodalom és társművészetek: irodalom és film

Jókai Mór *Az arany ember* című regénye és filmes adaptációi az irodalomórán (elsősorban Gertler Viktor *Az aranyember* című alkotása felhasználásával).

Irodalom

Csíkvári Gábor 2006. Az arany ember. Az értelmezés lehetőségei. In: Sipos Lajos (főszerk.): *Irodalomtanítás a harmadik évezredben*. Krónika Nova Kiadó, Budapest. 550–557.

<https://mek.oszk.hu/22000/22017/22017.pdf>

Fűzfa Balázs 2010. *Jókai Mór*. In: Fűzfa Balázs (szerk.): *Irodalom 10*. Krónika Nova, Budapest, 256–261. <https://mek.oszk.hu/20500/20555/20555.pdf>

Török Lajos 2023. Irodalom és film. Jókai Mór *Az arany ember* című regényének filmadaptációiról. In: Papp Ágnes Klára, Sebők Melinda, Török Lajos (szerk.): *Kötelezők emelt szinten Dantétől Lázár Ervinig*. KRE – L'Harmattan, Budapest. 215–243. Károli repozitórium: <https://hdl.handle.net/20.500.14834/14419>

Stöhr Lóránt 1999. *Cselekmény a filmen és az irodalomban: Az aranyember 1918-as, 1936-os és 1962-es filmfeldolgozásai*. Filmspirál 1999/5: 156–178.

<http://epa.oszk.hu/00300/00336/00001/cselek17.htm>

Voidovich Györgyi 2006. Irodalomból film: a filmes adaptációk néhány kérdése. *Nagyvilág* 2006/8: 678–692. <http://vajdovich.web.elte.hu/Nagyvilagbevezvajdovich.doc>

(B) Funkcionális grammatika 2.

Mutassa be egy szabadon választott morfoszintaktikai eszköz lehetséges funkcióit a magyarban. Milyen lehetőségek kínálóznak a funkcionális elemzési készségek fejlesztésére a középiskolai grammatika tanításban?

Irodalom

Hegedüs Rita 2019. *Magyar nyelvtan. Formák, funkciók összefüggések*. Tinta Kiadó, Budapest.

Kugler Nóra 2015. A grammatika tanítása – kognitív nyelvészeti alapokon. In: Antalné Szabó Ágnes – Laczkó Krisztina – Raátz Judit (szerk.): 2015. *Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok*. ELTE, Budapest. 145–160.

Kugler Nóra 2018. *Funkcionális grammatikai gyakorlatok a 9–12. évfolyam számára*. <https://hdl.handle.net/10831/42791>

Ladányi Mária 2005. A grammatikalizáció kutatása és a modern nyelvelméletek. In: Oszkó Beatrix – Sipos Mária (szerk.): *Uráli grammatizáló*. MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest. 7–3.

Tolcsvai Nagy Gábor 2005 Funkcionális nyelvtan: elmélet és gyakorlat. *Magyar Nyelvőr* 129: 348–362.

Tolcsvai Nagy Gábor - Ladányi Mária (szerk.) 2008. Tanulmányok a funkcionális nyelvészet köréből. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXII.*

H. Varga Márta 2022. *Formák funkciói – funkciók formái.* KRE BTK – L'Harmattan, Budapest.

5.

(A) Ady Endre szimbolista lírája

Az emelt szintű magyar érettségi vizsga felépítése, jellemzői: lehetséges típusfeladatok Ady Endre életművének tükrében. Mutassa be Ady költészetének jellegzetességeit néhány középiskolában is tanítandó szabadon választott mű elemzésével! Fejtse ki, milyen feladattípusokban van jelen Ady költészete az emelt szintű érettségi vizsgán!

Irodalom

Bertha Zoltán 2019. „Dala ma is friss étellel tele”. Ady Endre korszerűségéről. In: Papp Ágnes Klára, Sebők Melinda, Török Lajos (szerk.): *Kötelezők emelt szinten Balassitól Borbély Szilárdig.* KRE – L'Harmattan, Budapest. 61–71. Károli repozitórium: <https://hdl.handle.net/20.500.14834/14417> (Edu ID-bejelentkezéssel!)

Boka László 2023. „A ti éneklétek ordítás, a ti dalolástok üvöltés”? A Holnap antológiák kirobbantotta pennaháborúkról és háttérükről. In: Papp Ágnes Klára, Sebők Melinda, Török Lajos (szerk.): *Kötelezők emelt szinten Dantétől Lázár Ervinig.* KRE – L'Harmattan, Budapest. 243–266. Károli repozitórium: <https://hdl.handle.net/20.500.14834/14419>

Fűzfa Balázs (szerk.) 2011. *Kocsi-út az éjszakában.* Savaria University Press, Szombathely. <https://mek.oszk.hu/17800/17880/17880.pdf>

Gintli Tibor 2006. Ady Endre. In: Sipos Lajos (főszerk.): *Irodalomtanítás a harmadik évezredben.* Krónika Nova Kiadó, Budapest. 321–331. <https://mek.oszk.hu/22000/22017/22017.pdf>

Gintli Tibor 2006. Ady újraolvasásának lehetőségei az oktatásban. In: Sipos Lajos (főszerk.): *Irodalomtanítás a harmadik évezredben.* Krónika Nova Kiadó, Budapest. 331–340. <https://mek.oszk.hu/22000/22017/22017.pdf>

Kenyeres Zoltán 1998. *Ady Endre.* Korona Kiadó, Budapest. <https://mek.oszk.hu/08300/08347/08347.pdf>

Sebők Melinda 2019. Emelt szintű írásbeli feladatsor és megoldókulcsa. In: Papp Ágnes Klára, Sebők Melinda, Török Lajos (szerk.): *Kötelezők emelt szinten Balassitól Borbély Szilárdig.* KRE – L'Harmattan, Budapest. 273–307. Károli repozitórium: <https://hdl.handle.net/20.500.14834/14417> (Edu ID-bejelentkezéssel!)

Válogatás az Oktatási Hivatal által közzétett középszintű magyar érettségi feladatsorokból <https://www.oktatas.hu/kozneveles/erettsegi/feladatsorok>

(B) Pragmatika 1.

A pragmatika és a pragmatikai szemléletmód bemutatása után elemezze a kontextus fogalmát és összetevőit! Milyen jelentősége van a kontextuális jelentésnek, valamint a tudáskeretnek és a forgatókönyvnek az oktatásban?

Irodalom

Tátrai Szilárd 2004. A kontextus fogalmáról. *Magyar Nyelvőr* 128: 479–494.
<http://epa.oszk.hu/00100/00188/00036/pdf/128410.pdf>

Tátrai Szilárd 2006. A nagy esernyőcsel. A pragmatikai szemlélet alkalmazásának lehetőségei.
THL2 1–2: 29–35. <https://epa.oszk.hu/01400/01467/00002/pdf/029-035.pdf>

Tátrai Szilárd 2011. *Bevezetés a pragmatikába*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

6.**(A) Babits Mihály költészetének korszakai**

A műelemzés lehetőségei: élményközpontú / problémacentrikus irodalomtanítás Babits Mihály költészetének tanítása során. Mutassa be Babits költészetének korszakait néhány középiskolában is tanítandó szabadon választott mű elemzésével! Mutassa be az élményközpontú / a problémacentrikus irodalomtanítás lehetőségeit Babits költészetének tanítása során!

Irodalom

Arató László 1998. Problémacentrikus irodalomtanítás a középiskolában. In: Sipos Lajos (főszerk.): *Irodalomtanítás az ezredfordulón*. Pauz-Westermann, Celldömölk. 288–303.

Bényei Emil 2022. Az élményközpontú és a problémacentrikus irodalomoktatás néhány lehetősége Babits Mihály tanítása során. *Kazinczy Ferenc Társaság Évkönyve*, Széphalom. 217–237.

Fűzfa Balázs 2016. Az élményközpontú irodalomtanítás a harmadik évezredben. In: Bodrogi Ferenc Máté (szerk.): *Élményközpontú irodalomtanítás*. Savaria University Press, Szombathely. 9–44. <https://mek.oszk.hu/16400/16457/16457.pdf>

Fűzfa Balázs (szerk.) 2010. *Esti kérdés*. Savaria University Press, Szombathely.
<https://mek.oszk.hu/17800/17853/17853.pdf>

Nemes Nagy Ágnes 1984. *A hegyi költő*. Magvető, Budapest.
https://konyvtar.dia.hu/html/muvek/NEMESNAGY/nemesnagy00234a/nemesnagy00234c_o/nemesnagy00234c_o.html

Sebők Melinda 2023. Az én és a világ kapcsolatának változása Babits Mihály lírájában Trianonig. In: Papp Ágnes Klára, Sebők Melinda, Török Lajos (szerk.): *Kötelezők emelt szinten Dantétől Lázár Ervinig*. KRE – L'Harmattan, Budapest. 55–78.
<http://real.mtak.hu/174855/> Károli repozitórium:
<https://hdl.handle.net/20.500.14834/14419>

Sebők Melinda 2019. Filozófiai kérdések, műfaji-formai sokszínűség Babits Mihály Levelek Iris koszorújából című kötetében. *Tiszatáj* 2019/2: 113–119. <https://tizatajonline.hu/wp-content/uploads/2019/01/tiszataj-diakmelleklet-2019-02.pdf>

Sipos Lajos 2006. Babits Mihály. In: Sipos Lajos (főszerk.): *Irodalomtanítás a harmadik évezredben*. Krónika Nova Kiadó, Budapest. 340–353. <https://mek.oszk.hu/22000/22017/22017.pdf>

(B) Pragmatika 2.

Mutassa be a pragmatika főbb kérdésköreit (deixis, beszédaktusok, implicit jelentés, az udvariasság). Hol és hogyan alkalmazható a pragmatika a közoktatásban?

Irodalom

Tátrai Szilárd 2011. *Bevezetés a pragmatikába*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

Grice, H. Paul 1997. A társalgás logikája. In: Pléh Csaba – Síklaki István – Terestyéni Tamás (szerk.): *Nyelv, kommunikáció, cselekvés*. Osiris, Budapest. 213–227.

Szili Katalin 2004. *Tetté vált szavak*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

Szili Katalin 2007. Az udvariasság pragmatikája. *Magyar Nyelvőr* 131: 1–17. <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1311/131101.pdf>

7.

(A) Kosztolányi Dezső pályájának korszakai

Az emelt szintű magyar érettségi vizsga felépítése, jellemzői: lehetséges típusfeladatok Kosztolányi Dezső életművének tükrében. Mutassa be Kosztolányi művészetének jellegzetességeit néhány szabadon választott mű elemzésével! Fejtse ki, milyen típusfeladatokban van jelen Kosztolányi életműve az emelt szintű érettségi vizsgán!

Irodalom

Bengi László 2019. Az elbeszélés távlatai és változatai az Esti Kornélban. In: Papp Ágnes Klára, Sebők Melinda, Török Lajos (szerk.): *Kötelezők emelt szinten Balassitól Borbély Szilárdig*. KRE – L'Harmattan, Budapest. 81–97. Károli repozitórium: <https://hdl.handle.net/20.500.14834/14417> (Edu ID-bejelentkezéssel!)

Fűzfa Balázs (szerk.) 2011. Hajnali részegség. Savaria University Press, Szombathely. <https://mek.oszk.hu/17800/17862/17862.pdf>

Gordon Győri János 2006. Kosztolányi Dezső tanítása a középiskolában. In: Sipos Lajos (főszerk.): *Irodalomtanítás a harmadik évezredben*. Krónika Nova Kiadó, Budapest. 392–395. <https://mek.oszk.hu/22000/22017/22017.pdf>

Olasz Sándor 2006. Kosztolányi Dezső. In: Sipos Lajos (főszerk.): *Irodalomtanítás a harmadik évezredben*. Krónika Nova Kiadó, Budapest. 367–381.
<https://mek.oszk.hu/22000/22017/22017.pdf>

Papp Ágnes Klára 2023. Elbeszélői hangnem és látásmód Kosztolányi Pacsirta című regényében. In: Papp Ágnes Klára, Sebők Melinda, Török Lajos (szerk.): *Kötelezők emelt szinten Dantétől Lázár Ervinig*. KRE – L'Harmattan, Budapest. 79–95.
 Károli repozitórium: <https://hdl.handle.net/20.500.14834/14419>

Rónay László 1977. *Kosztolányi Dezső*. Gondolat Kiadó, Budapest.

Sebők Melinda 2019. Emelt szintű írásbeli feladatsor és megoldókulcsa. In: Papp Ágnes Klára, Sebők Melinda, Török Lajos (szerk.): *Kötelezők emelt szinten Balassitól Borbély Szilárdig*. KRE – L'Harmattan, Budapest. 273–307. Károli repozitórium:
<https://hdl.handle.net/20.500.14834/14417> (Edu ID-bejelentkezéssel!)

Válogatás az Oktatási Hivatal által közzétett középszintű magyar érettségi feladatsorokból
<https://www.oktatas.hu/koznevelés/erettsegi/feladatsorok>

(B) Dialektológia

Sztenderd – nem sztenderd: nyelvjárási beszédmódok és más nem sztenderd megnyilatkozások az iskolában.

Mutassa be, milyen módokon lehetnek sokfélék a tanulók magyar nyelvi megnyilatkozásai. Térjen ki a magyar nyelvterületen ismert nyelvjárási régiókból eredő változatosságra. Mutassa be, hogy a nyelv (területi) sokfélesége hogyan hat(hat) tanítványaink (szóbeli és írásbeli) iskolai nyelvi gyakorlataira. Reflektáljon a különféle nyelvjárási beszédmódokkal kapcsolatos beszélői ideológiákra, mutassa be, milyen a diákok autonómiáját tisztelő pedagógusi hozzáállás a magyar nyelvi sokszínűséghez való viszonyulásban. Mutassa be, hogyan fejleszthetők a tanulók sztenderd nyelvi és helyesírási kompetenciái, és térjen ki arra, hogy mik a különbségek a helyesírás és a nyelvi tudatosság fejlesztése között.

Irodalom

Boda Annamária: *A helyesírás tanítása nyelvjárási háttérű tanulók számára*.
<http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=333>

Bodó Csanád 2016. Miből lesznek a nyelvjárások? A moldvai magyar nyelv regisztrálása. In: Bodó Csanád (szerk.): *Nyelvi ideológiák és különbségek*. Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Kolozsvár. 81–115.

Danczi Annamária: *Nyelvjárási háttérrel az iskolában*. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=315>

Heltai János Imre 2016. „Csángós beszéd” és „tisztá magyar”. *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények LX/ 1: 22 III/–45*. 92–130.

Kiss Jenő 1998. A magyar dialektológia s újabb feladatai az ezredfordulón. *Magyar Tudomány* 105(8): 929–935.

Kontra Miklós 2010. *Hasznos nyelvészet*. Fórum Kisebbségkutató Intézet, Somorja.

Cs. Nagy Lajos – N. Császi Ildikó 2015. *Magyar nyelvjárások*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

Parapatics Andrea 2019. *Dialektusok és modernitás: új módszerekkel a nyelvjárásokról az iskolában*. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=772>

8.

(A) József Attila a késő modernség lírikusa

Intermediális lehetőségek, információs technológiák és internethasználat (kép, hang, zene, szöveg, kéziratszöveg) József Attila életművének tanítása során. Mutassa be a lehetséges IKT eszközök használatát a József Attila-életmű tanítása során (néhány szabadon választott mű elemzésével)! Feleletében térjen ki arra is, hogyan jelent meg József Attila az emelt szintű érettségien az elmúlt években!

Irodalom

Fűzfa Balázs 2008. József Attila. In: Fűzfa Balázs (szerk.): *Irodalom 12. Krónika Nova Kiadó, Budapest. 82–123.* <https://mek.oszk.hu/20500/20557/>

N. Horváth Béla 2006. Az analitikus óda József Attila: Íme, hát megleltem hazámat. In: Sipos Lajos (főszerk.): *Irodalomtanítás a harmadik évezredben*. Krónika Nova Kiadó, Budapest. 247–255, 408–422. <https://mek.oszk.hu/22000/22017/22017.pdf>

Pethőné Nagy Csilla 2005. Irodalom és informatika. In: Pethőné Nagy Csilla (szerk.): *Módszertani kézikönyv*. Korona Kiadó, Budapest. 138–143. https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/modszertani_kezikonyv_001-372.pdf

Tverdota György 2021. *Gondoljátok meg, proletárok! Az ifjú József Attila*. Osiris, Budapest.

Tverdota György 2006. József Attila. In: Sipos Lajos (főszerk.): *Irodalomtanítás a harmadik évezredben*. Krónika Nova Kiadó, Budapest. 395–408. <https://mek.oszk.hu/22000/22017/22017.pdf>

Tverdota György 2019. A kései József Attila fordulata (Kirakják a fát). In: Papp Ágnes Klára, Sebők Melinda, Török Lajos (szerk.): *Kötelezők emelt szinten Balassitól Borbély Szilárdig*. KRE – L'Harmattan, Budapest. 97–107.

Tverdota György 2023. Ki vagyok én? Az önértelmezés, önteremtés mozzanatai József Attila lírájában. In: Papp Ágnes Klára, Sebők Melinda, Török Lajos (szerk.): *Kötelezők emelt szinten Dantétől Lázár Ervinig*. KRE – L'Harmattan, Budapest. 95–105. Károli repozitórium: <https://hdl.handle.net/20.500.14834/14419>

(B) Nyelvi sokszínűség és nyelvi nevelés az iskolában

Mutassa be, milyen attitűdökkel, módszerekkel fejleszthető a diákok nyelvi repertoárja abban az esetben, ha osztályába magyar egynyelvű és otthon nem (csak) magyarul beszélő gyerekek egyaránt járnak! Mutassa be, hogy a nyelvi repertoár fogalmának középpontba állítása hogyan támogatja a tanulók (magyar) nyelvi kompetenciáinak fejlesztését. Térjen ki a transzlingválás és a heteroglosszia szociolingvisztikai koncepcióira, mutassa be a különbséget az egyes nyelvi és az általános nyelvi kompetenciák között, és mutasson be

olyan tanulászervezési lehetőségeket, amelyek e koncepciókból következnek, és a tanulók nyelvi repertoárjának és autonómiájának tisztelete mellett meghatározhatják a pedagógus szakmai hozzáállását tanítványai nyelvi fejlesztéséhez.

Irodalom

Bodó Csanád 2020. Transzlingválás, heteroglosszia és egyéb állatfajták. In: Heltai János Imre – Oszkó Beatrix (szerk.): *Nyelvi repertoárok a Kárpát-medencében és azon kívül*. MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest. 464–476.

Heltai János Imre 2020. *Transzlingválás. Elmélet és gyakorlat*. Gondolat, Budapest.

Krisztina, Majzikné Lichtenberger – Árpád, Bárdi – Ábel, Flumbort 2023. Adaptive schooling, effective learning organisation and translanguaging. In: Heltai János Imre – Tarsoly Eszter (szerk.): *Translanguaging for equal opportunities: Speaking Romani at school*. De Gruyter, Berlin. 265–284. A tanulmány (lektorálás előtti) magyar változata „Az adaptív iskola koncepciója, a hatékony tanulászervezés és a transzlingválás, 3.9. fejezet” címen elérhető itt: <http://www.kre.hu/romanitranslanguaging/index.php/volume/>

Petteri Laihonen – Heltai János Imre 2023. Non-standardised ways of speaking and language-policy regimes. In: Heltai János Imre – Tarsoly Eszter (szerk.): *Translanguaging for equal opportunities: Speaking Romani at school*, De Gruyter, Berlin. 15–24. A tanulmány (lektorálás előtti) magyar változata „Nem standardizált beszédmódok és nyelvpolitikai rezsimok, 1.1. fejezet” címen, Szabó Péter Tamás társszerzőségével kiegészülve elérhető itt: <http://www.kre.hu/romanitranslanguaging/index.php/volume/>

Schmidt Ildikó 2023. *A sikeres iskolai inklúzió tényezői*. KRE – L’Harmattan, Budapest.

Heltai János Imre et al. 2023. A transzlingválás az egyenlő esélyekért: Romani beszéd az iskolában c. projekt videórepositóriuma. <http://www.kre.hu/romanitranslanguaging/index.php/video-repository/>

9.

(A) Ontológiai-filozófiai kérdések, transzcendens sejtelmek Pilinszky János költészetében
A tanári kérdés mint a kritikai gondolkodás fejlesztése a Pilinszky-líra tanítása során.
Ismertesse Pilinszky költészetének korszakait! Mutassa be a tanári kérdés és a kritikai gondolkodás jelentőségét a *Harmadnapon* vagy a *Szálkák* kötet néhány versének elemzésével! Feleletében térjen ki arra is, hogyan jelent meg Pilinszky az emelt szintű érettségien az utóbbi években!

Irodalom

Babits Mihály 2010. Az irodalmi nevelésről. In: Babits Mihály: *Esszék, tanulmányok, kritikák 1900-1911* (s.a.r., Hibsich Sándor, Pienták Attila). Argumentum Kiadó, Budapest. 244–259.

Fenyő D. György 2022. A kritikai gondolkodás. In: Fenyő D. György (szerk.): *Az irodalomtanítás módszertana 1*. Tea, Budapest, 376–387.

- Sebők Melinda 2023. Képek és jelképek Pilinszky János Szálcák című kötetében. In: Papp Ágnes Klára, Sebők Melinda, Török Lajos (szerk.): *Kötelezők emelt szinten Dantétől Lázár Ervinig*. KRE – L'Harmattan, Budapest. 145–161.
<http://real.mtak.hu/174688/> Károli repozitórium:
<https://hdl.handle.net/20.500.14834/14419>
- Sebők Melinda 2010. Kihűlt világ menekülő tájain Harmadnapon. In: Sebők Melinda (szerk.): *Halálmotívum Rónay György és Pilinszky János tájköltészetében*. Kairosz Kiadó, Budapest. 111–140.
- Sebők Melinda 2017. Lehetséges értelmezések Pilinszky János Négysorosához. In: Pécsi Györgyi (szerk.): *Modern értékörzők* (Vízjel-sorozat). Felsőmagyarország Kiadó, Miskolc. 156–161.
- Tüskés Tibor 1986. *Pilinszky János*. Szépirodalmi Kiadó, Budapest.

(B) Kommunikáció és retorika 1.

Mutassa be a kommunikációs és a retorikai ismeretek felhasználhatóságát az anyanyelvi órán: egy kiválasztott tanítási téma esetében részletezze a kommunikációs kompetencia fejlesztésének, egy másik témakör esetében pedig a retorikai eszköztár alkalmazásának lehetőségeit! Térjen ki a két fejlesztési terület, a kommunikációs és a retorikai kompetencia lehetséges összefüggéseire, kapcsolódási pontjaira is!

Irodalom

- L. Aczél Petra 2004. *Retorika. A szóból épült gondolat. Gyakorlókönyv*. Krónika Nova Kiadó, Budapest. 9–20.
- Fercsik Erzsébet – Raátz Judit 2006. *Kommunikáció és nyelvhasználat*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 21–22.
- Raátz Judit 2015. A kommunikációs kompetencia területei és fejlesztési lehetőségei az anyanyelvi nevelésben. In: Antalné Szabó Ágnes – Major Éva (szerk.): *Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok*. ELTE, Budapest. 71–93.
<https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/32213>
- Róka Jolán 2003. *Kommunikációtan*. Századvég Kiadó, Budapest. 27–28., 31–32.
- Sólyom Réka 2020. *Kommunikációs gyakorlatok*. KRE – L'Harmattan Kiadó, Budapest. 13–20.
- Szálcáné Gyapay Márta 1999. *Gyakorlati retorika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- H. Varga Gyula A kommunikációs kompetencia fejlesztésének lehetőségei. A kommunikációs kompetencia fejlesztésének lehetőségei és feladatai a közoktatás vertikumában. In: Antalné Szabó Ágnes – Major Éva (szerk.): *Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok*. ELTE, Budapest, 94–111.
<https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/32213>

10.

(A) Kortárs irodalom és az új NAT, a kortárs irodalom az érettségin

A posztmodern nyelvhasználat jellegzetességei Kovács András Ferenc költészetében. Ismertesse a kortárs irodalom helyzetét az új NAT-ban és az elmúlt évek emelt szintű

érettségi tételeiben! Mutassa be az intertextualitás szerepét Kovács András Ferenc költészetében! Érveljen a szerző kronologikus vagy folytonos taníthatósága mellett!

Irodalom

Fűzfá Balázs 2023. Kánonok (h)arca, avagy „ki viszi át...”?

Irodalomta(la)nítás Magyarországon 1978–2020 között. In: Papp Ágnes Klára, Sebők Melinda, Török Lajos (szerk.): *Kötelezők emelt szinten Dantétől Lázár Ervinig*. KRE – L’Harmattan, Budapest. 9–31. Károli repositórium:
<https://hdl.handle.net/20.500.14834/14419>

Kristóf Tünde 2010. KAF-fogások – fogások KAF-on: Kovács András Ferenc lírája a gimnázium 12. évfolyamán. In: Fenyő D. György (szerk.): *Hézagpótlás: a kortárs magyar irodalom tanítása*. Aula.info, Budapest. 81–150.

Mészáros Márton 2018. „Csak én írok, versemnek hőse: semmi” Kovács András Ferenc taníthatósága a közoktatásban. *Iskolakultúra* 2018/7: 35–40.
<https://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/31721/31361>

Sebők Melinda 2019. Kovács András Ferenc Babits-parafrázisai. *Kortárs* 2019/1: 93–98.
https://epa.oszk.hu/00300/00381/00243/pdf/EPA00381_kortars_2019_01_093-098.pdf

Sebők Melinda 2017. Arany János – Babits Mihály – Kovács András Ferenc párbeszédei. *Vigilia* 2017/11: 845–852.
https://vigilia.hu/archivum/index.php?route=product/product&product_id=25541

Szívósné Vásárhelyi Zsuzsanna 2005. Az intertextualitás tanításának lehetősége. *Magyar Nyelvőr* 129/4: 462–472 vagy: <http://nyelvor.c3.hu/period/1294/129405.pdf>

Tarján Tamás 2015. Kovács András Ferencről négy tételben. In: Tarján Tamás (szerk.): *Fénymérő. Metszetek az újabb magyar költészetéről*. Parnasszus Könyvek, Budapest. 79–87.

Válogatás az Oktatási Hivatal által közzétett emelt szintű magyar érettségi követelményeiből
<https://www.oktatas.hu/koznevelés/erettsegi/feladatsorok>

(B) Kommunikáció és retorika 2.

Mutassa be, milyen módszerekkel, eszközökkel fejleszthető az anyanyelvi órán a diákok kommunikatív és retorikai kompetenciája! Térjen ki a kommunikatív kompetencia definiálására, vizsgálati módjaira, valamint a retorikai eszköztár felhasználható elemeinek bemutatására! Milyen gyakorlattípusokat alkalmazna az órákon? Mutasson be néhány típust!

Irodalom

L. Aczél Petra 2004. *Retorika. A szóból épült gondolat. Gyakorlókönyv*. Krónika Nova Kiadó, Budapest. 133–154.

Bañcerowski Janusz 1994. A kommunikációs kompetencia és összetevői. *Magyar Nyelvőr* 118(3): 277–286.

Griffin, Em 2003. *Bevezetés a kommunikációelméletbe*. Harmat Kiadó, Budapest. 34–48.

Raátz Judit 2015. A kommunikációs kompetencia területei és fejlesztési lehetőségei az anyanyelvi nevelésben. In: Antalné Szabó Ágnes, Major Éva (szerk.): *Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok*. ELTE, Budapest, 71–93.
<https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/32213>

Sólyom Réka 2020. *Kommunikációs gyakorlatok*. KRE – L'Harmattan Kiadó, Budapest. 17–20., 69–92.

Szőke-Milinte Enikő 2007. *A kommunikációs kompetencia fejlesztése*. PPKE BTK, Piliscsaba. 24–36.

H. Varga Gyula A kommunikációs kompetencia fejlesztésének lehetőségei. A kommunikációs kompetencia fejlesztésének lehetőségei és feladatai a közoktatás vertikumában. In: Antalné Szabó Ágnes – Major Éva (szerk.): *Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok*. ELTE, Budapest, 94–111.
<https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/32213>